

Sygn. akt: III AUa 193/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 listopada 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA Janina Kacprzak

Sędziowie: SSA Dorota Rzeźniowiecka

SSO del. Joanna Kasicka (spr.)

Protokolant: st. sekr. sądowy Joanna Sztuka

po rozpoznaniu w dniu 4 listopada 2014 r. w Łodzi

sprawy **G. W.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych I Oddziałowi w Ł.**

o wysokość kapitału początkowego,

na skutek apelacji organu rentowego

od wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi

z dnia 11 grudnia 2013 r., sygn. akt: VIII U 1050/11,

oddala apelację.

Sygn. akt III AUa 193/14

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 25 maja 2011 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. ustalił wartość kapitału początkowego G. W.. Ustalony w oparciu o przeciętną podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z lat 1980, 1983 - 1988, 1993, wskaźnik wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego wyniósł 24,33 %.

Decyzją z dnia 28 lipca 2011 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. ponownie z urzędu ustalił wartość kapitału początkowego G. W.. Ustalony w oparciu o przeciętną podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z lat 1980, 1983 -1988, 1992, 1993, wskaźnik wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego wyniósł 26,57 %. Do ustalenia kapitału przyjęto okresy składkowe w łącznej ilości 8 lat, 11 miesięcy i 9 dni oraz nieskładkowe w łącznej ilości 6 lat, 11 miesięcy i 1 dnia. Kapitał początkowy ustalony na dzień 1 stycznia 1999 roku wyniósł 53.401,59 zł. Do ustalenia wartości kapitału początkowego Zakład nie uwzględnił okresów: od 27.04.1985 r. do 13.06.1985 r. z tytułu pracy nakładczej, gdyż ubezpieczona osiągnęła niższe wynagrodzenie niż połowa najniższego wynagrodzenia obowiązującego w tym okresie oraz okresów: od 01.01.1994 r. do 24.07.1995 r. i od 15.10.1998 r. do 31.12.1998 r., gdyż w w/w okresie była ona zarejestrowana w Powiatowym Urzędzie Pracy jako osoba bezrobotna bez prawa do zasiłku. Jednocześnie organ rentowy uwzględnił przedmiotową decyzją zasiłki chorobowe i rekompensaty z kart wynagrodzeń

za lata 1980 - 1984. Natomiast w 1980 r. nie zaliczył kwot zasiłku macierzyńskiego z uwagi na brak przedłożenia wpisu w legitymacji ubezpieczeniowej o okresie jego pobierania.

Decyzją z dnia 8 lutego 2012 r. organ rentowy ponownie z urzędu ustalił wartość kapitału początkowego G. W.. Ustalony w oparciu o przeciętną podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z lat 1976 - 1980, 1983 - 1987, wskaźnik wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego wyniósł 33,23 %. Za czerwiec 1979 r. przyjęto wynagrodzenie minimalne, a za 1980 r. przyjęto wynagrodzenie zgodne z kartą wynagrodzeń, ale bez zasiłku macierzyńskiego z uwagi na brak kart zasiłkowych, a od sierpnia do października 1980 r. wynagrodzenie minimalne. W 1983 r. zaliczono rekompensaty oraz zasiłki chorobowe.

Od powyższych decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych wnioskodawczyni odwołała się odpowiednia w dniach: 7 lipca 2011 r., 9 września 2011 r. oraz 16 marca 2012 r. oraz wnosząc o ich zmianę oraz o ustalenie wyższej wartości kapitału początkowego. Ubezpieczona wskazała, że organ rentowy błędnie wyliczył wysokość jej wynagrodzenia w latach 1976 - 1977, 1979 w okresach zatrudnienia w zakładach pracy (...) i (...) oraz w okresie zatrudnienia w Zakładach (...) od 1980 r. do 1984 r. W ocenie ubezpieczonej wysokość dochodów uzyskanych w zakładzie (...) winna być określona na podstawie świadectwa pracy. W 1979r. natomiast zaniżono wynagrodzenie za czerwiec uzyskane w zakładzie (...), gdyż jego wysokość znacznie odbiega od jej wynagrodzenie uzyskanego w miesiącach: maju i lipcu. Organ rentowy w 1980 r. nie wliczył kwot wszystkich zasiłków, nadto nie przyjął wyższej stawki wynagrodzenia od lipca. W latach 1983 r. i 1984 r. ZUS ustalił wysokość jej wynagrodzenia w sposób niezgodny z jej listą płac. Ubezpieczona wniosła także o wliczenie do stażu ubezpieczeniowego okresu pracy nakładczej w Zakładach (...) od 27 kwietnia 1985r. do 13 czerwca 1985r. Odwołująca podniosła też, że w okresie zatrudnienia w zakładzie (...) w latach 1985 - 1986 błędnie obliczono jej wynagrodzenie osiągnięte w okresie zatrudnienia przyjmując jedynie kwoty wynikające z zaświadczenia Rp. 7 wystawionego przez likwidatora, nie wliczając kwot wszystkich zasiłków. Podobnie też w okresie zatrudnienia w Spółdzielni (...) jej wynagrodzenie też zostało zaniżone, gdyż nie wliczono kwot uzyskanych zasiłków. Wnioskodawczyni podkreśliła, że na jej dochód za 1992 r. składają się: zasiłek dla bezrobotnych, wynagrodzenie z okresu zatrudnienia w Społem B. Spółdzielni (...) od 1 stycznia 1992 r. do 6 marca 1992 r. Ponadto według skarżącej jej okres składkowy wynosi 108 miesięcy i 2 dni, a nie jak wyliczył organ rentowy – 107 miesięcy. Ubezpieczona podkreśliła także, że przyjęty przez ZUS sposób obliczania wysokości przeciętnego wynagrodzenia w poszczególnych latach, przez przyjęcie jej dochodów w poszczególnych latach składkowych od 1980 r. do 1993 r. jako pełnych lat jej zatrudnienia był niezgodny ze stanem faktycznym, gdzie jej dochody winny być przyjęte w tych latach zgodnie z art. 174 ust. 3b ustawy o emeryturach i rentach z FUS, jako suma kwot przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia ogłoszonego za ten rok kalendarzowy odpowiednią do liczby miesięcy pozostawania w ubezpieczeniu w poszczególnych latach. Natomiast organ rentowy bezpodstawnie roczne dochody dzielił przez 12 miesięcy.

W odpowiedzi na odwołania od wskazanych wyżej decyzji Zakład Ubezpieczeń Społecznych wniósł o ich oddalenie. Organ rentowy podkreślił, że do okresów ubezpieczeniowych nie zaliczył:

- okresu od 27 kwietnia 1985 r. do 13 czerwca 1985 r., w którym wnioskodawczyni wykonywała pracę nakładczą, gdyż osiągnięte wynagrodzenie było wówczas niższe, niż połowa najniższego wynagrodzenia obowiązującego w tym okresie;
- okresu od 1 stycznia 1994r. do 24 lipca 1995r. i od 15 października 1998r. do 31 grudnia 1998 r., gdyż w tym okresie wnioskodawczyni była zarejestrowana w PUP jako osoba bezrobotna bez prawa do zasiłku. ZUS podkreślił, że wskaźnik podstawy kapitału początkowego wnioskodawczyni został wyliczony na podstawie całej dokumentacji osobowo płacowej z doliczeniem za okresy nieudokumentowane minimalnego wynagrodzenia w j.g.u.

Organ rentowy podkreślił, że ostatecznie decyzją z dnia 28 lipca 2011 r. z urzędu skorygował wynagrodzenie za 1980 r., 1983r. i 1984r. w ten sposób, że:

- w 1980 r. doliczył zasiłki chorobowe, które uwzględniono na podstawie przypuszczalnych zapisów w karcie wynagrodzeń:

- w 1983 r. po ponownej analizie kart wynagrodzeń doliczono rekompensatę i zasiłek chorobowy (analogicznie jak za 1980r.);

- w 1984r. doliczono zasiłek chorobowy.

Organ rentowy wskazał, że nie zaliczył do wynagrodzenia za 1992 r. kwot uzyskanych w B. Spółdzielni (...), gdyż w druku Rp -7 za w/w okres pracodawca nie wykazał osiągniętego wynagrodzenia. Jednocześnie też Zakład Ubezpieczeń Społecznych podniósł, że brak jest podstaw prawnych do obliczenia wskaźnika wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego proporcjonalnie do ilości przepracowanych miesięcy w danym roku kalendarzowym. Organ rentowy wskazał, że dopiero ustawą z dnia 28 lipca 2011 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z FUS (Dz. U z 2011 r., Nr 187, poz. 1112) do art. 174 ustawy o emeryturach i rentach z FUS dodano ust. 3b, w którym przewidziano obliczanie wysokości wskaźnika podstawy wymiaru poprzez przyjęcie sumy kwot przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia ogłoszonego za dany rok kalendarzowy odpowiednio do liczby miesięcy pozostawania w ubezpieczeniu, ale odnosi się to tylko i wyłącznie do roku kalendarzowego, w którym ubezpieczony po raz pierwszy przystąpił do ubezpieczenia społecznego - co w przypadku wnioskodawczyni nie miało miejsca. Według organu rentowego brak jest także podstaw do przyjęcia do obliczenia wysokości kapitału początkowego zarobków za lata 1977 - 1979, gdyż wykraczają one poza 1980 r., a wnioskodawczyni nie przepracowała ogółem 20 lat - nie ma więc możliwości obliczenia wysokości wskaźnika podstawy wymiaru z 20 najkorzystniejszych lat kalendarzowych przyjętych z całego okresu podlegania ubezpieczeniom społecznym. Natomiast wskazana wyżej zmiana art. 174 ust. 3 ustawy emerytalnej weszła zaś w życie w dniu 23 września 2011 r., a więc już po wydaniu zaskarżonej decyzji.

Na podstawie art. 219 k.p.c. Sąd Okręgowy w Łodzi połączył do wspólnego rozpoznania i rozstrzygnięcia sprawy o sygn. akt VIIIU 1050/11, VIIIU 1728/11i VIII U 1131/12 oraz postanowił prowadzić je dalej pod sygn. akt VIII U 1050/11.

Wyrokiem z dnia 11 grudnia 2013 roku Sąd Okręgowy w Łodzi umorzył postępowanie w sprawie decyzji z dnia 25 maja 2011 roku i dnia 28 lipca 2011 roku w zakresie, w jakim organ rentowy uwzględnił żądania G. W. w decyzji z dnia 8 lutego 2012 roku; zmienił zaskarżone decyzje w ten sposób, że przyjął wartość kapitału początkowego G. W. w kwocie 60.177, 37 zł i oddalił odwołanie w pozostałej części.

Powyższe rozstrzygnięcie zapadło w oparciu o następujące ustalenia faktyczne:

G. W. urodziła się w dniu (...) W okresie od 12 marca 1975 r. do 3 października 1983 r. wnioskodawczyni była zatrudniona w (...) Przedsiębiorstwie Handlu (...) w pełnym wymiarze czasu pracy. We wskazanym okresie minimalne wynagrodzenie pracowników wynosiło 1.200zł miesięcznie. Dochód wnioskodawczyni za cały okres zatrudnienia w (...) Przedsiębiorstwie Handlu (...) przy przyjęciu kwoty minimalnego wynagrodzenia pracowników wyniósł łącznie 3.170,53 zł. Od 1 maja 1976 r. do 12 marca 1977 r. ubezpieczona była zatrudniona w Zakładzie (...) na stanowisku telefonistki z wynagrodzeniem 1.600 zł miesięcznie. W okresie od 30 sierpnia 1977 r. do 28 lutego 1985 r. wnioskodawczyni świadczyła pracę w pełnym wymiarze czasu pracy w Zakładach (...) w Ł.. Z urlopu wychowawczego korzystała w okresach od 19 grudnia 1980r. do 4 września 1983r. oraz od 14 marca 1984 r. do 28 lutego 1985r. Z tytułu powyższego zatrudnienia G. W. uzyskała wynagrodzenie kształtujące się następująco: w 1977r. - 7.744zł; w 1978r. - 29.517zł; w 1979 r. (przy uwzględnieniu również wynagrodzenia za miesiąc czerwiec) -39.379,06zł. W czerwcu 1979 r. wynagrodzenie wnioskodawczyni było określone za pomocą stawki godzinowej i wyniosło odpowiednio: - od 1 stycznia 1979 r. do 22 czerwca 1979 r. - 13 zł na godz. oraz premia w wysokości 10% wynagrodzenia zasadniczego, deputat węglowy w kwocie 115zł; - od 22 czerwca 1979 r. - 15 zł na godz. oraz premia w wysokości 15 % wynagrodzenia zasadniczego, deputat węglowy w kwocie 115 zł. Nadto ubezpieczona otrzymywała dodatek za pracę w warunkach szczególnych, który w pierwszym półroczu wynosił 3,85 %, a w drugim półroczu 3,33 % wynagrodzenia zasadniczego. Składniki te są wyszczególnione na liście płac dotyczącej wnioskodawczyni. W czerwcu 1979 r. wynagrodzenie wnioskodawczyni przy przyjęciu stawki godzinowej wynagrodzenia zasadniczego oraz wskazanych wyżej dodatkowych składników wynagrodzenia wyniosło łącznie 3.104,06 zł. Ze względu na brak harmonogramu pracy i układu zbiorowego, pozostałych dodatkowych składników wynagrodzenia występujących na liście płac nie można było uwzględnić. W 1980 r. wynagrodzenie wnioskodawczyni wyniosło 22.294 zł oraz uzyskała

zasiłki chorobowe i macierzyńskie w kwotach: 6.893,00 zł (wyłacony przez pracodawcę – 30 dni) i 14.266,65 zł (wyłacony przez ZUS), co łącznie stanowi dochód w kwocie 43.453,65 zł. W związku z urodzeniem w dniu 4 sierpnia 1980 r. dziecka wnioskodawczyni zgodnie z treścią kodeksu pracy, przysługiwał urlop macierzyński w wymiarze 16 tygodni. W okresie od maja do listopada ubezpieczona przebywała na zwolnieniu lekarskim. Zgodnie z art. 11 ustawy o świadczeniach pieniężnych ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (Dz. U Nr 34 poz. 188 z 17 grudnia 1974 r.) wnioskodawczyni przysługiwał zasiłek chorobowy w wysokości 100 % wynagrodzenia, gdyż jej niezdolność do pracy powstała w okresie ciąży i niezdolność do pracy trwała powyżej 30 dni. Wysokość zasiłku macierzyńskiego określał art. 29 ustawy, zgodnie z którym wysokość zasiłku macierzyńskiego wynosiła 100 % wynagrodzenia. Zgodnie zaś z Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 24 października 1975 r. w sprawie zasad obliczania zasiłków z ubezpieczenia społecznego oraz pokrywania wydatków na te zasiłki (Dz. U Nr 35 poz. 193) i rozporządzenia Przewodniczącego Komitetu Pracy i Płacy z dnia 19 sierpnia 1968 r. w sprawie obliczania podstawy wymiaru emerytury lub renty, zasiłków z ubezpieczenia społecznego na wypadek choroby i macierzyństwa oraz składek na ubezpieczenie społeczne (Dz. U Nr 35 poz. 246 z 1968 r.) do wyliczenia zasiłku chorobowego należy przyjąć wynagrodzenie za okres luty - kwiecień za wyjątkiem ekwiwalentu węglowego, który został wyłacony wnioskodawczyni. Okres pobierania zasiłku chorobowego należy przyjąć na podstawie legitymacji ubezpieczeniowej i objął on następujące okresy: 24.05 - 31.05.1980 r. oraz od 14 września 1983r. do 22 listopada 1983r. Od dnia 19 grudnia 1980 r. do 4 września 1983 r. wnioskodawczyni przebywała na urlopie wychowawczym w związku z wychowaniem dziecka do czwartego roku życia. Z tytułu przebywania początkowo na urlopie bezpłatnym w myśl § 4 rozporządzenia z dnia 29 listopada 1975 r. w sprawie bezpłatnych urlopów dla matek pracujących opiekujących się małymi dziećmi (Dz. U Nr 43, poz. 219 z 1975r.), które obowiązywało do 30 czerwca 1981 r. G. W. przysługiwał zasiłek rodzinny a potem na urlopie wychowawczym zgodnie z § 5 rozporządzenia z dnia 17 lipca 1981 r. w sprawie urlopów wychowawczych (Dz. U, 19, poz. 22 z 1981 r.) - zasiłek wychowawczy. Ustawa z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS zalicza okres przebywania na urlopie bezpłatnym do okresów nieskładkowych a okres przebywania na urlopie macierzyńskim do okresów składkowych. Przebywając na urlopach z tytułu sprawowania opieki nad dzieckiem wnioskodawczyni nie otrzymywała wynagrodzenia, a zaznaczone na karcie zarobkowej za lata 1983, 1984 kwoty dotyczą wyłaconych wnioskodawczyni rekompensat z tytułu wzrostu cen. W 1983 r. ubezpieczona uzyskała rekompensatę w kwocie 7.550,00zł, a w 1984r. w kwocie 3.020,00zł. Do wynagrodzeń za te okresy doliczyć należy rekompensaty. W okresie od 5 września 1983 r. do 31 grudnia 1983 r. wnioskodawczyni uzyskała wynagrodzenie w kwocie 18.427 zł oraz zasiłek chorobowy w kwotach: 2.105 zł - wyłacona przez pracodawcę (12 dni we wrześniu) i 1.887,33zł – przyjęty na podstawie legitymacji ubezpieczeniowej (10 dni w listopadzie) oraz rekompensata w kwocie 7.550zł co łącznie stanowi dochód w kwocie 29.969,33zł. W 1984 r. wynagrodzenie wnioskodawczyni wyniosło 6.506,00 zł oraz uzyskała zasiłki chorobowe w kwocie 7.720,00 zł oraz rekompensatę w kwocie 3.020,00 co łącznie stanowi dochód w kwocie 17.246,00 zł, nadto wyłacone rekompensaty z tytułu podwyżek cen. W okresie od 14 marca 1984 r. do 28 lutego 1985 r. ubezpieczona przebywała na urlopie bezpłatnym z tytułu opieki nad dzieckiem. W okresie od 27 kwietnia 1985 r. do 13 czerwca 1985 r. wnioskodawczyni była zatrudniona w Zakładach (...) jako chałupniczka. Brak jest dokumentów potwierdzających wysokość miesięcznego wynagrodzenia wnioskodawczyni a zwłaszcza, czy było wyższe od połowy minimalnego wynagrodzenia. W okresie od 20 sierpnia 1985 r. do 1 lipca 1986 r. ubezpieczona była zatrudniona w pełnym wymiarze czasu pracy w Zakładach (...) w Ł.. Z tytułu powyższego zatrudnienia wnioskodawczyni uzyskała następujący dochód: - w 1985 r. - 66.790 zł (55.790 zł wynagrodzenia oraz zasiłek chorobowy w kwocie 11.000 zł); - w 1986 r. - 88.490 zł (75.396 zł wynagrodzenia oraz zasiłek chorobowy w kwocie 13.094 zł). W okresie od 25 września 1986 r. do 6 marca 1992 r. wnioskodawczyni świadczyła pracę w B. Spółdzielni (...) w okresie od 25 września 1986 r. do 14 kwietnia 1987 r. na 1/2 etatu, a od 15 kwietnia 1987 r. do 6 marca 1992 r. na 3/4 etatu. W okresie od 6 kwietnia 1988 r. do 6 marca 1992 r. wnioskodawczyni przebywała na urlopie wychowawczym z tytułu urodzenia drugiego dziecka. Z tytułu powyższego zatrudnienia ubezpieczona w latach 1986 – 1988 uzyskała następujący dochód: w 1986 r. - 37.463,00 zł; w 1987 r. -172.324,00 zł; w 1988 r. - 54.549,00 zł. - W okresach od 18 marca 1992 r. do 30 czerwca 1992 r., od 1 sierpnia 1982 r. do 17 listopada 1993 r. i od 3 grudnia 1993 r. do 31 grudnia 1993 r. wnioskodawczyni pobierała zasiłek dla bezrobotnych w następujących kwotach: - w 1992 r. - 8.054.40 zł; - w 1993 r. -13.714.000 zł. W okresie od 18 listopada 1993 r. do 1 grudnia 1993 r. ubezpieczona była zatrudniona w Zakładzie Produkcji (...). Z tytułu powyższego zatrudnienia osiągnęła wynagrodzenie w kwocie 1.080.500 zł.

Decyzją z dnia 25 maja 2011 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. ustalił wartość kapitału początkowego G. W.. Ustalony w oparciu o przeciętną podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z lat 1980, 1983-1988, 1993, wskaźnik wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego wyniósł 24,33%. Decyzją z dnia 28 lipca 2011 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. ponownie ustalił wartość kapitału początkowego G. W.. Ustalony w oparciu o przeciętną podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z lat 1980, 1983 - 1988, 1992, 1993, wskaźnik wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego wyniósł 26,57 %. Do ustalenia kapitału przyjęto okresy składkowe w łącznej ilości 8 lat, 11 miesięcy i 9 dni oraz nieskładkowe w łącznej ilości 6 lat, 11 miesięcy i 1 dnia. Kapitał początkowy ustalony na dzień 1 stycznia 1999 roku wyniósł 53.401,59 zł. Do ustalenia wartości kapitału początkowego Zakład nie uwzględnił okresów: od 27.04.1985r. do 13.06.1985r. z tytułu pracy nakładczej, gdyż ubezpieczona osiągnęła niższe wynagrodzenie niż połowa najniższego wynagrodzenia obowiązującego w tym okresie oraz okresów: od 01.01.1994 r. do 24.07.1995 r. i od 15.10.1998 r. do 31.12.1998 r., gdyż w w/w okresie była ona zarejestrowana w Powiatowym Urzędzie Pracy jako osoba bezrobotna bez prawa do zasiłku. Jednocześnie organ rentowy uwzględnił przedmiotową decyzją zasiłki chorobowe i rekompensaty z kart wynagrodzeń za lata 1980 - 1984. Natomiast w 1980 r. nie zaliczył kwot zasiłku macierzyńskiego z uwagi na brak przedłożenia wpisu w legitymacji ubezpieczeniowej o okresie jego pobierania. Decyzją z dnia 8 lutego 2012 r. organ rentowy ponownie ustalił wartość kapitału początkowego G. W.. Ustalony w oparciu o przeciętną podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z lat 1976- 1980,1983-1987, wskaźnik wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego wyniósł 33,23%. Za czerwiec 1979 r. przyjęto wynagrodzenie minimalne, a za 1980 r. przyjęto wynagrodzenie zgodne z kartą wynagrodzeń, ale bez zasiłku macierzyńskiego z uwagi na brak kart zasiłkowych, a od sierpnia do października 1980 r. wynagrodzenie minimalne. W 1983 r. zaliczono rekompensaty oraz zasiłki chorobowe.

Sąd Okręgowy wskazał, iż powołany w toku postępowania sądowego biegły z zakresu rachunkowości dokonał hipotetycznego ustalenia wartości kapitału początkowego wnioskodawczyni. Przy czym zasadnie zaliczył 29 dni zasiłku dla bezrobotnych w okresie 3 grudnia 1993 roku do 31 grudnia 1993 roku jak i pozostałe okresy pobierania tego zasiłku jako okresy składkowe. Do ustalenia wysokości emerytury przyjęto przeciętną podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z 10 lat kolejnych lat kalendarzowych (1978 do 1987), to jest z lat 1975 - 1993. Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego wyniósł 36,35 % i jest wyższy od ustalonego przez organ rentowy. Do ustalenia kapitału przyjęto okresy składkowe w łącznej ilości 108 miesięcy oraz nieskładkowe w łącznej ilości 99 miesięcy. Kapitał początkowy ustalony na dzień 1 stycznia 1999 roku wyniósł 60.177,93zł.

Sąd Okręgowy podkreślił, iż stan faktyczny ustalił w oparciu o dokumenty, których prawdziwości żadna ze stron nie kwestionowała. Także opinia biegłego, po trzykrotnych korektach może stanowić wiarygodną podstawę rozstrzygnięcia sporu. Opinia po ostatniej korekcie nie była już podważana przez organ rentowy jak i przez wnioskodawczynię, a zatem stanowiła w ocenie Sądu Okręgowego w pełni wiarygodne źródło dowodowe.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Okręgowy poczynił następujące rozważania prawne:

Uznając odwołanie za uzasadnione Sąd Okręgowy przytoczył treść art. 174 ust. 3 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U z 2009 roku, Nr 153, poz. 1227 z późn. zm.), który stanowi, że podstawę wymiaru kapitału początkowego ustala się na zasadach określonych w art. 15, 16, 17 ust. 1 i 3 oraz 18, z tym że okres kolejnych 10 lat kalendarzowych ustala się z okresu od dnia 1 stycznia 1980 r. do dnia 31 grudnia 1998 r. Z kolei w myśl art. 15 ustawy podstawę wymiaru emerytury i renty stanowi ustalona w sposób określony w ust. 4 i 5 przeciętna podstawa wymiaru składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe lub na ubezpieczenie społeczne na podstawie przepisów prawa polskiego. Na wniosek ubezpieczonego podstawę wymiaru emerytury lub renty może stanowić ustalona w sposób określony w ust. 4 i 5 przeciętna podstawa wymiaru składki na ubezpieczenie społeczne lub ubezpieczenia emerytalne i rentowe w okresie 20 lat kalendarzowych przypadających przed rokiem zgłoszenia wniosku, wybranych z całego okresu podlegania ubezpieczeniu (ust. 6 cytowanego artykułu).

Z treści § 22 ust. 1 Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 11 października 2011 roku w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno - rentowe (Dz. U z 2011 roku, Nr. 237, poz. 1412) jeżeli ustawa nie stanowi inaczej, środkiem dowodowym stwierdzającym okresy zatrudnienia na podstawie umowy o pracę, powołania, wyboru,

mianowania oraz spółdzielczej umowy o pracę jest świadectwo pracy, zaświadczenie płatnika składek lub innego właściwego organu, wydane na podstawie posiadanych dokumentów lub inny dokument, w tym w szczególności:

1) legitymacja ubezpieczeniowa;

2) legitymacja służbowa, legitymacja związku zawodowego, umowa o pracę, wpis w dowodzie osobistym oraz pisma kierowane przez pracodawcę do pracownika w czasie trwania zatrudnienia.

Sąd Okręgowy podniósł, że judykatura stoi na stanowisku, iż w postępowaniu sądowym nie obowiązują ograniczenia, co do środków dowodowych stwierdzających wysokość zarobków lub dochodów stanowiących podstawę wymiaru emerytury lub renty przytaczając przykłady z orzecznictwa.

Sąd Okręgowy wskazał, że zgodnie z dyspozycją art.6 KC to na odwołującej ciążył ciężar dowodowy w przedmiotowej sprawie, zatem to ona winna udowodnić okoliczności z których wywodzi skutki prawne. W niniejszym postępowaniu ubezpieczona wniosła liczne uwagi do wyliczenia kapitału. Jednakże Sąd Okręgowy przyjął do wyliczeń kapitału tylko te okresy które są najkorzystniejsze i wybrane zgodnie z powyżej opisanymi zasadami prawnymi. W związku z tym sąd pierwszej instancji do podstawy wyliczenia wszelkie niewątpliwe wynagrodzenia wynikające z kart płacowych czy RP-7. Wystawione były one przez zakłady pracy i dlatego stwarzają one najwyższy przymiot wiarygodności. Dopiero, gdy w materiale dowodowym występuje inny, konkurencyjny dokument, wtedy należy zbadać który z nich jest bardziej rzetelny. Ten inny konkurencyjny dokument zasadniczo nie może być dowodem pośrednim, prowadzącym do przyjmowania założeń. Tak więc wynagrodzenie uwidocznione w świadectwie pracy nie może stanowić podstawy wyliczenia wynagrodzeń za wcześniejsze lata pracy w tej samej firmie ponieważ wynagrodzenie to mogło ewoluować pod względem wysokości, jego składników czy innych okoliczności. Także wynagrodzenia uwidocznione w zeznaniach podatkowych nie mogą stanowić bezpośredniej podstawy ustalanie dochodów podlegających oskładkowaniu, bowiem w zeznaniu wskazuje się wszelkie dochody a nie tylko te od których rzeczywiście odprowadzano składkę ubezpieczeniową. Również przeroby (obroty) i kwoty odprowadzane do firmy z umowy agencyjnej nie mogą stanowić podstawy wyliczenia kapitału początkowego, jeżeli w ustawodawstwie nie przewidziano takiej podstawy jego wyliczenia. Jedynie te okresy zostają zaliczone do stażu pracy składkowego. W konsekwencji zdaniem Sądu Okręgowego słusznie biegły przyjął do wyliczenia kapitału tylko wynagrodzenia bezpośrednio udowodnione dokumentami płacowymi dotyczącymi danego okresu. Okoliczność, że archiwa nie posiadają kompletnej dokumentacji, z punktu widzenia prawa, nie ma istotnego znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy.

Sąd Okręgowy zaakcentował, że po przedostatniej opinii biegłego, pełnomocnik wnioskodawczyni zasadniczo zgodził się z opinią biegłego, zastrzegając, że spór dotyczy tylko ustalenia czy okresy niezdolności do pracy są okresami składkowymi czy nieskładkowymi. Dodał też, że nie kwestionuje zaliczenia 60 dni niezdolności do pracy bo biegły je zaliczył ale jako nieskładkowe. Oświadczył też, że już nie kwestionuje wyliczeń z 1988 roku, bowiem ten rok pozostaje poza wyliczeniem kapitału początkowego. Ponadto okres opieki nad dzieckiem szczególnej troski też powinien być zaliczony jako okres składkowy. Na to stanowisko biegły, zdaniem Sądu, zasadnie wprowadził w opinii korektę przyjmując, że sporne okresy zasiłkowe powinny być wyliczone jako okresy składkowe, co wynika z treści art. 6 ust. 2 pkt 1a ustawy o emeryturach i rentach z FUS, który stanowi, że za okresy składkowe uważa się również przypadające przed dniem 15 listopada 1991 r. okresy, za które została opłacona składka na ubezpieczenie społeczne albo za które nie było obowiązku opłacania składek na ubezpieczenie społeczne zatrudnienia po ukończeniu 15 lat życia na obszarze Państwa Polskiego - w wymiarze nie niższym niż połowa pełnego wymiaru czasu pracy, jeżeli w tych okresach pracownik pobierał wynagrodzenie lub zasiłki z ubezpieczenia społecznego: chorobowy, macierzyński lub opiekuńczy albo rentę chorobową. W ocenie Sądu Okręgowego nie ulega wątpliwości, że przepis ten ma zastosowanie w niniejszej sprawie, dlatego zaliczył do okresu składkowego 249 dni zasiłku chorobowego z firmy (...) i 58 dni z B., uwzględnił też rekompensaty z tytułu wzrostu cen detalicznych, co nie było sporne pomiędzy stronami. Także jako okresy składkowe przyjęte zostały okresy pobierania zasiłku dla bezrobotnych w 1992 i 1993 r. Przyjął nadto okres zatrudnienia 205 miesięcy i 21 dni, zgodnie z zestawieniem zawartym na k.211 akt. Sąd pierwszej instancji wskazał, że okres opieki nad dzieckiem nie mógł być zaliczony do okresu składkowego, bo brak do takiego zaliczenia podstaw prawnych zawartych w art. 6 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Dlatego ten drugi sporny okres słusznie został zaliczony jako

okres nieskładkowy, podobnie jak i urlopy wychowawcze, bo do okresu składkowego zalicza się tylko okresy urlopu macierzyńskiego. Okoliczność ta wynika z art. 7 przytoczonej ustawy, który stanowi, że okresami nieskładkowymi są przypadające przed dniem nabycia prawa do emerytury lub renty okresy urlopu wychowawczego, urlopu bezpłatnego udzielonego na podstawie przepisów w sprawie bezpłatnych urlopów dla matek pracujących opiekujących się małymi dziećmi, innych udzielonych w tym celu urlopów bezpłatnych oraz okresy niewykonywania pracy - z powodu opieki nad dzieckiem:

- a) w wieku do lat 4 - w granicach do 3 lat na każde dziecko oraz łącznie – bez względu na liczbę dzieci - do 6 lat,
- b) na które ze względu na jego stan fizyczny, psychiczny lub psychofizyczny przysługuje zasiłek pielęgnacyjny - dodatkowo w granicach do 3 lat na każde dziecko.

Zmianę zaskarżonych decyzji Sąd Okręgowy uzasadnił treścią art. 477¹⁴ § 2 k.p.c., zaś oddalając w pozostałym zakresie wskazał art. 477¹⁴ § 1 k.p.c., natomiast na podstawie art. 477¹³ k.p.c., Sąd umorzył postępowania wobec zaskarżonych wcześniejszych decyzji w zakresie w jakim organ rentowy uwzględnił żądania wnioskodawczyń .

Apelację od powyższego wyroku wywiódł organ rentowy zaskarżając wyrok w części dotyczącej punktu 2 jego sentencji czyli w odniesieniu do nakazania przeliczenia kapitału początkowego dla G. W. poprzez przyjęcie, że jego wysokość określona jest kwotą 60.177,37 zł i zarzucając mu: - naruszenie prawa materialnego, a w szczególności art. 15, art. 17 ust. 1 i 3 w związku z art. 174 ust. 3 ustawy z dnia 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z FUS (t. j. Dz. U. z 2009r., nr 153, poz. 1227 ze zm.) poprzez niewłaściwe jego zastosowanie i ustalenie, że wysokości kapitału początkowego ustalona w kwocie 60.177,37 zł stanowi prawidłową wartość a także, że została ustalona z prawidłowego okresu tj. z 10 lat najkorzystniejszych wybranych bez zachowania ich kolejności wbrew wyraźnemu zapisowi ustawy; - naruszenie prawa procesowego tj. art. 233 k.p.c. polegające na wydaniu wyroku bez wyjaśnienia wszystkich okoliczności istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy i oparciu rozstrzygnięcia na błędnych ustaleniach faktycznych.

Wskazując na te zarzuty apelujący wniósł o zmianę wyroku w części zaskarżanej i oddalenie w tym zakresie odwołania od decyzji z dnia 25.05.2011r., z dnia 28.07.2011r. i z dnia 8.02.2012r. ewentualnie o uchylenie wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania sądowi I instancji .

W uzasadnieniu apelujący podniósł, że nie może w całości zgodzić się z niniejszym rozstrzygnięciem Sądu Okręgowego w Łodzi. Przytoczył treść art. 15 w związku z art. 174 ust. 3 , art. 16 , art. 17 w związku z art. 174 ust. 3 ustawy powołanej wyżej ustawy emerytalnej. Podniósł, że stosownie do art. 174 ust. 3 podstawę wymiaru kapitału początkowego ustala się na zasadach określonych w art. 15, 16, 17 ust. 1 i 3 oraz art. 18, z tym że okres kolejnych 10 lat kalendarzowych ustala się z okresu przed dniem 1 stycznia 1999 r. nadto, że w myśl art. 15 ust.2a jeżeli nie można ustalić podstawy wymiaru składek w okresie pozostawania w stosunku pracy wskazanym do ustalenia podstawy wymiaru emerytury i renty, za podstawę wymiaru składek przyjmuje się kwotę obowiązującego w tym okresie minimalnego wynagrodzenia pracowników, proporcjonalnie do okresu podlegania ubezpieczeniu i wymiaru czasu pracy. Apelujący przytoczył nadto brzmienie art. 174 ust. 3b cyt. ustawy i podniósł, iż w odniesieniu do powyższego stanu prawnego i w związku z dokonanymi ustaleniami faktycznymi, które kwestionował w trakcie procesu, podtrzymuje zgłaszane wcześniej zarzuty. Organ rentowy podnosił w toku procesu m.in., iż brak jest podstaw prawnych do obliczenia wysokości wynagrodzeń osiągniętych przez wnioskodawczynię w latach i miesiącach, w których nie udokumentowała zarobków. Zgodnie bowiem z obowiązującymi przepisami ustawy o emeryturach i rentach z FUS - art. 15 ust. 2a, gdy brak jest udowodnionych zarobków można przyjąć minimalne wynagrodzenie w j.g.u. Skarżący wskazał, że ustawą z dnia 28.07.2011r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z FUS (Dz. U. z 2011r., Nr 187, poz. 1112) do art. 174 ustawy o emeryturach i rentach z FUS dodano ust. 3b, w którym przewidziano obliczanie wysokości wskaźnika podstawy wymiaru poprzez przyjęcie sumy kwot przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia ogłoszonego za dany rok kalendarzowy odpowiednio do liczby miesięcy pozostawania w ubezpieczeniu - ale odnosi się to tylko i wyłącznie do roku kalendarzowego, w którym ubezpieczony po raz pierwszy przystąpił do ubezpieczenia społecznego. Postanowienia art. 174 ust.3b mają zastosowanie tylko do roku 1975, gdyż w tym roku wnioskodawczyni przystąpiła do ubezpieczenia po raz pierwszy i zarazem nie mogą one być zastosowane do pozostałych lat, w

których wnioskodawczyni podlegała ubezpieczeniu przez okres krótszy niż 12 miesięcy. Zdaniem apelującego nieuwzględnienie przez sąd zastrzeżeń co do opinii biegłego oraz przyjęcie wszystkich założeń tej opinii jako ustaleń prawidłowych uzasadnia wniesienie apelacji.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja tak skonstruowana nie może odnieść oczekiwanego przez apelującego skutku w postaci zmiany zaskarżonego orzeczenia.

Organ rentowy podnosi zarzut naruszenia prawa materialnego tj. art. 15, art. 17 ust. 1 i 3 w związku z art. 174 ust. 3 ustawy z dnia 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z FUS (t.j. Dz. U. z 2009r., nr 153, poz. 1227 ze zm.) poprzez niewłaściwe jego zastosowanie i ustalenie, że wysokości kapitału początkowego ustalona w kwocie 60.177,37 zł stanowi prawidłową wartość. Jednocześnie wskazuje na naruszenie prawa procesowego poprzez nieuwzględnienie przez sąd zastrzeżeń co do opinii biegłego oraz przyjęcie wszystkich założeń tej opinii jako ustaleń prawidłowych.

Nie ma racji skarżący, iż skutecznie kwestionował ustalenia opinii biegłego. W tym zakresie organ rentowy nie wykazał właściwej inicjatywy dowodowej. Pierwsza opinia biegłego ustalała wysokość kapitału początkowego ubezpieczonej na kwotę 60.812,73 zł. Na skutek zgłoszonych przez ZUS zastrzeżeń w piśmie procesowym z dnia 02 sierpnia 2012 r. biegły sporządził opinię uzupełniającą w dniu 08 listopada 2012 r. Na skutek zastrzeżeń zgłoszonych przez ubezpieczoną biegły w dniu 21 listopada 2012 r. złożył drugą opinię uzupełniającą, do której ponownie uwagi wniosła odwołująca w piśmie procesowym z dnia 13 grudnia 2012 r. Na rozprawie w dniu 19 grudnia 2012 r. pełnomocnik wnioskodawczyni podniósł, iż w zasadzie zgadza się z opinią za wyjątkiem ustaleń dotyczących okresów składkowych i nieskładkowych. Pełnomocnik ZUS zaś wskazał, że „musi odnieść się do pisma i musi mieć czas, wnosi o wyznaczenie dłuższego terminu z uwagi na dni świąteczne” (k.180). Sąd Okręgowy określił pełnomocnikowi organu rentowego termin do dnia 14 stycznia 2013 r. celem zajęcia stanowiska w sprawie. W piśmie z dnia 22 lutego 2013 r. pełnomocnik ZUS wskazał, że co do opinii biegłego wyrażał swoje zdanie w licznych pismach procesowych składanych w trakcie postępowania i nadal je podtrzymuje. Na skutek zarządzenia z dnia 25 lutego 2013 r. organ rentowy został zobowiązany do wykonania zobowiązania Sądu wynikającego z postanowienia z dnia 19 grudnia 2012 r., bowiem nadesłane pismo nie odpowiada temu postanowieniu. W dniu 18 marca 2013 r. biegły złożył trzecią opinię uzupełniającą. Pismem z dnia 05 kwietnia 2013 r. pełnomocnik ZUS wniósł o przedłużenie terminu do złożenia pisma wykonującego zobowiązanie Sądu do końca kwietnia 2013 r., bowiem z uwagi na skomplikowany charakter sprawy nie jest możliwe przygotowanie odpowiedzi. Sąd udzielił organowi rentowemu ostatecznego terminu do złożenia stanowiska do dnia 22 kwietnia 2013 r. Organ rentowy nie wykonał zobowiązania Sądu, nie zajął również stanowiska do drugiej i trzeciej pisemnej opinii uzupełniającej biegłego. Do opinii uzupełniającej z dnia 18 marca 2013r. ponownie zastrzeżenia wniosła ubezpieczona. Na rozprawie w dniu 3 lipca 2013 r. Sąd Okręgowy przeprowadził dowód z ustnej uzupełniającej opinii biegłego nadto postanowił ponownie uzupełnić opinię biegłego na piśmie poprzez przeliczenie kapitału w wariantcie uwzględniającym art. 6 ustawy emerytalnej oraz odniesienie się do kwestii zawartych we wszystkich pismach wnioskodawczyni i ZUS. Biegły złożył kolejną czwartą pisemną opinię uzupełniającą ustalającą kapitał początkowy na kwotę 60.177,37 zł. Odpisy opinii tej doręczono stronom wraz z zarządzeniem o wyznaczeniu rozprawy na dzień 9 grudnia 2013 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych odebrał odpis opinii w dniu 19 lipca 2013 r. Nie wniósł żadnych zastrzeżeń ani nie złożył wniosków dowodowych. Na rozprawie w dniu 9 grudnia 2013 r. pełnomocnik ZUS oświadczył, że nie wnosi uwag do opinii biegłego i nie składa wniosków dowodowych (k.220). Tak opisany brak inicjatywy dowodowej organu rentowego w zakresie kwestionowania ustaleń opinii biegłego, pomimo nakładania zobowiązań przez Sąd, przekonuje, iż stawiany w apelacji zarzut naruszenia prawa procesowego poprzez nieuwzględnienie przez Sąd zgłaszanych zastrzeżeń do opinii biegłego oraz przyjęcie wszystkich założeń tej opinii jako ustaleń prawidłowych jest pozbawiony racji bytu. Bezzasadny tym samym jest zarzut naruszenia prawa materialnego, przyjmując bowiem do ustaleń faktycznych niekwestionowane przez strony założenia opinii biegłego Sąd Okręgowy nie naruszył prawa materialnego.

Uznając zatem, że zaskarżony apelacją wyrok odpowiada prawu a zarzuty apelacji nie są uzasadnione, Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. orzekł jak w wyroku.